

ΕΙΚΟΣΤΟ ΟΓΔΩΟ ΣΥΜΠΟΣΙΟ
ΒΥΖΑΝΤΙΝΗΣ ΚΑΙ ΜΕΤΑΒΥΖΑΝΤΙΝΗΣ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ ΚΑΙ ΤΕΧΝΗΣ
Αθήνα, 16, 17 και 18 Μαΐου 2008

Βυζαντινό και Χριστιανικό Μουσείο

Παρασκευή, 16 Μαΐου 2008

Πρωινή Συνεδρίαση

ΠΡΩΙΜΗ ΒΥΖΑΝΤΙΝΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ

Προεδρεύουν:

Σοφία Καλοπίση-

Βέρτη

Χρυσούλα Μπαλτογιάννη

10.00 Έναρξη

10.15 Μαρία Καζαμία-Τσέρνου: Κείμενο και μνημείο: η αλληλοπεριχώρηση δύο ιστορικών πηγών

10.30 Δημήτρης Χατζηλαζάρου: Ο πρωτοβυζαντινός οικισμός της Σχοινούσας

10.45 Πέτρος Κουφόπουλος, Μαρίνα Μυριανθέως-Κουφοπούλου: Επιτομή του πρώιμου οικοδομικού χρονικού της μονής Σινά

11.00 Σωτήρης Βογιατζής: Παρατηρήσεις στην οικοδομική ιστορία της Παναγίας Καταπολιανής Πάρου

11.15 Συζήτηση

11.30 Διάλειμμα

Προεδρεύουν:

Ευγενία Χαλκιά

Ισίδωρος Κακούρης

12.00 Θανάσης Μαΐλης: Παλαιοχριστιανική βασιλική και νεκροταφείο των "σκοτεινών αιώνων" στη Μαριολάτα Φωκίδας

12.15 Γιώργος Μπροκαλάκης: Τα ευρήματα των τάφων από τη βασιλική της Μαριολάτας στη Φωκίδα

12.30 Σοφία Ζύρμπα, Γιώργος Κακαβάς: Νέα αρχαιολογικά δεδομένα για την παλαιοχριστιανική και πρωτοβυζαντινή Σαλαμίνα

12.45 Μαρία Σιγάλα: Τα Κελλιά της Χάλκης Δωδεκανήσου. Η χρονολόγηση των τοιχογραφιών και η σημασία τους

13.00 Χριστίνα Τσιγωνάκη, Νίκος Ρουμελιώτης, Νικολία Σπανού, Μαριλένα Κοκκινάκη: Βασιλική Α΄ της Ιτάνου. Οι νέες τεχνολογίες στην υπηρεσία της αρχαιολογικής έρευνας (Πυθαγόρας I, ΕΠΕΑΕΚ II)

13.15 Συζήτηση

13.30 Λήξη της πρωινής συνεδρίασης

Απογευματινή Συνεδρίαση

ΜΕΣΗ ΒΥΖΑΝΤΙΝΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ

Προεδρεύουν:

Ροδονίκη Ετζέογλου

Ελένη Γκίνη-

Τσοφοπούλου

- 17.00 Χρυσή Μπούρμπου:** Καθημερινή ζωή στη μεσοβυζαντινή Κρήτη (11ος αι. μ.Χ.). Η βιοαρχαιολογική μελέτη ενός αστικού νεκροταφείου στη θέση Καστέλλα (Ηράκλειο -Κρήτη)
- 17.15 Χαρίκλεια Κοιλάκου:** Ο ναός του Αγίου Γρηγορίου Θεολόγου στη Θήβα. Νεώτερα στοιχεία
- 17.30 Σταύρος Μαμαλούκος, Χριστίνα Πινάτση:** Συμπληρωματικά στοιχεία για το καθολικό της μονής Περιβλέπτου στα Πολιτικά Εύβοιας
- 17.45 Ιωακείμ Παπάγγελος:** Τα μαρμάρινα διάστυλα και το τέμπλο του καθολικού της αθωνικής μονής του Ζυγού
- 18.00 Πασχάλης Ανδρούδης:** Ιστορικές και αρχαιολογικές μαρτυρίες για το συγκρότημα του βυζαντινού ναού του Αγίου Ιωάννη στην Προύσα
- 18.15 Χαράλαμπος Πέννας, Κλήμης Ασλανίδης:** Η μονή του Φωτοδότη στη Νάξο. Νέα στοιχεία
- 18.30 Φλώρα Καραγιάννη:** Ζητήματα τοπογραφίας της βυζαντινής Βέροιας
- 18.45 Συζήτηση**
- 19.00 Διάλειμμα**

ΥΣΤΕΡΗ ΒΥΖΑΝΤΙΝΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ

Προεδρεύουν:

Όλγα

Γκράτζιου

Χαρίκλεια Κοιλάκου

- 19.30 Γεώργιος Αντωνίου:** Η αρχιτεκτονική του συγκροτήματος του Αγίου Νικολάου στο Καμάρι Αμοργού
- 19.45 Παντελής Φουντάς:** Μια καταστροφική σεισμική ακολουθία κατά τον 13ο αιώνα ως χρονολογικό terminus για επεμβάσεις σε μνημεία μιας ευρύτατης γεωγραφικής έκτασης
- 20.00 Σταύρος Αρβανιτόπουλος:** Γραπτή μίμηση αρχιτεκτονικών στοιχείων σε εξωτερικές όψεις κοσμικών κτηρίων του Μυστρά
- 20.15 Αλεξάνδρα Καραγιάννη:** Απεικονίσεις σταυρών σε βυζαντινές εκκλησίες του 9ου - 15ου αιώνα και η σχέση τους με το θρησκευτικό τελετουργικό της 14ης Σεπτεμβρίου

20.30 Ιωάννης Ταβλάκης, Δημήτριος Λιάκος: Ο σταυρός ο λεγόμενος του Μεγάλου Κωνσταντίνου στη μονή Βατοπεδίου. Συντήρηση-τεκμηρίωση

20.45 Συζήτηση

21.00 Λήξη της απογευματινής συνεδρίασης

Σάββατο, 17 Μαΐου 2008

Πρωινή Συνεδρίαση

**ΗΜΕΡΙΔΑ ΜΕ ΘΕΜΑ
ΚΕΙΜΕΝΑ ΣΕ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΑ**

Προεδρεύουν:

Μαίρη Παναγιωτίδη

Παναγιώτης Βοκοτόπουλος

10.00 Γεώργιος Βελένης: *Η ελληνική γραφή στη βυζαντινή μικροτεχνία*

10.30 Γεώργιος Δεληγιαννάκης: Ο Ιουστινιανός και η επαρχία των νήσων (provincia insularum). Μια ξεχασμένη "βυζαντινή" επιγραφή από τη Ρόδο

10.45 Όλγα Καραγιώργου: Επιγραφικές και εικονογραφικές παρατηρήσεις στα μολυβδόβουλλα του Νικηφόρου Βοτανειάτη

11.00 Αλέξανδρος Μέξης, Δαμιανός Κομματάς: Δίγλωσση επιγραφή σε μνημειακό τάφο στα ερείπια του ναού Παναγίας στο χωριό Μπράρι της περιοχής Τιράνων (Κεντρική Αλβανία)

11.15 Συζήτηση

11.30 Διάλειμμα

Προεδρεύουν:

Χαράλαμπος Μπούρας

Ιωάννης Ταβλάκης

12.00 Όλγα Γκράτζιου: *Μηνύματα του κατασκευαστή, σημάδια του κατόχου.* Επιγραφές και σημειώματα σε χειρόγραφα βιβλία

12.30 Μαρία Καζανάκη-Λάππα: *Επικύρωση, διδαχή και διαμεσολάβηση.* Η λειτουργία των επιγραφών στις βυζαντινές εικόνες

13.00 Τίτος Παπαμαστοράκης: *Ο λόγος των αντικειμένων.* Επιγράμματα σε λατρευτικά αντικείμενα.

13.30 Συζήτηση

13.45 Λήξη της πρωινής συνεδρίασης

Απογευματινή Συνεδρίαση

Προεδρεύουν:

Ευθύμιος Τσιγαρίδας
Γεώργιος

Βελάνης

17.00 Γεώργιος Φουστέρης: Η λειψανοθήκη του αγίου Νήφωνος στη μονή Διονυσίου Αγ. Όρους

17.15 Νικόλαος Τουτός: Αφιερωτές, συνδρομητές και μάστοροι εκκλησιαστικών αργυρών μονής Διονυσίου Αγίου Όρους (17^{ος} – 18^{ος} αι.)

17.30 Νικόλαος Μερτζιμέκης: Ενεπίγραφες ποδεές του ηγεμόνα της Μολδαβίας Βασιλείου Λούπου (1634-1653) στην ιερά μονή Βατοπεδίου

17.45 Μαγδαληνή Παρχαρίδου-Αναγνώστου: Δύο εικόνες με επιγραφές αφιερωτών από την περιοχή της Δράμας

18.00 Συζήτηση

18.15 Διάλειμμα

18.30 Στρογγυλή Τράπεζα με θέμα: Κείμενα σε κοσμικά αντικείμενα

Συντονιστής: Δημήτρης Κωνσταντίος. Ομιλητές: Χαρίκλεια Διαμαντή, Ιωάννα Κολτσίδα-Μακρή, Γιόρκα Νικολάου, Βασιλική Φωσκόλου, Ευγενία Χαλκιά.

20.30 Παρουσίαση του 29^{ου} τόμου του Δελτίου της ΧΑΕ, αφιερωμένου στη μνήμη Άννας Χατζηνικολάου

21.00 Δεξίωση

Κυριακή, 18 Μαΐου 2008

Πρωινή Συνεδρίαση

ΔΥΣΗ ΚΑΙ ΛΑΤΙΝΟΚΡΑΤΟΥΜΕΝΕΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ

Προεδρεύουν:

Ευτέρπη Μαρκή
Ευγενία Γερούση

10.00 Αθανασία Ράλλη: Η εφυαλωμένη κεραμική από τη θέση "φρούριο" στη Γλαρέντζα

10.15 Σταύρος Γουλούλης: Αυθεντικά πορτρέτα αρχαίων Ελλήνων φιλοσόφων στην πρόσοψη του καθεδρικού ναού του Orvieto

10.30 Άννα-Μαρία Κάσδαγλη, Ιωάννα Μπίθα: Ο Άγιος Γεώργιος "των Άγγλων" στη μεσαιωνική οχύρωση της Ρόδου

- 10.45 Θέτις Ξανθάκη:** Ο ναός της Αγίας Άννας στο Ανισαράκι Κανδάνου. Αξιολόγηση και χρονολόγηση των τοιχογραφιών
- 11.00 Καλυψώ Μιλάνου, Λένα Βρανοπούλου, Χρύσα Βουρνοπούλου, Αλεξάνδρα - Ελένη Καλλιγά:** Ο Άγιος Νικόλαος με υπογραφή "χειρ Αγγέλου". Παρατηρήσεις σχετικές με τα υλικά κατασκευής και την τεχνική του έργου
- 11.15 Μανόλης Δρακάκης, Κλεάνθης Σιδηρόπουλος:** *Un vasetto con medagli d' oro coll' impronto di Santa Helena et Constantino.* Αρχαιακά τεκμήρια εύρεσης "θησαυρών" από τη βενετοκρατούμενη Κρήτη
- 11.30 Δημήτριος Τριανταφυλλόπουλος:** Η βυζαντινή αρχαιολογία στην Κύπρο. Από την ιδεολογικοποίηση στην ανοιχτή έρευνα
- 11.45 Συζήτηση**
- 12.00 Διάλειμμα**
- Κατά την διάρκεια του διαλείμματος θα γίνει παρουσίαση αναρτημένης πινακίδας με θέμα: Ανθρωπολογικές παρατηρήσεις για τα ταφικά έθιμα και την οργάνωση των νεκροταφείων στη Βυζαντινή Μαρόνεια, από την κυρία **Παρασκευή Τριτσαρόλη**
- 12.30 Ετήσια Γενική Συνέλευση των μελών της Χριστιανικής Αρχαιολογικής Εταιρείας. Εκθέσεις πεπραγμένων 2007:**
- α) του Διοικητικού Συμβουλίου και
- β) της Εξελεγκτικής Επιτροπής Οικονομικής διαχείρισης

Απογευματινή Συνεδρίαση

ΜΕΤΑΒΥΖΑΝΤΙΝΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ

α. ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ

- Προεδρεύουν:** **Ιωάννα Κολτσίδα-Μακρή**
Ελένη Δεληγιάννη-Δωρή
- 17.00 Αφροδίτη Πασαλή:** Το παλαιό καθολικό της μονής Κορμπόβου Τρικάλων
- 17.15 Ιωάννης Καρατζόγλου:** Μεταβυζαντινοί ναοί της Θεσσαλικής Ρεντίνας
- 17.30 Σωτήριος Παράσχου, Μιχαήλ Παπαβαρνάβας:** Η αρχιτεκτονική του καθολικού της μονής Ζωοδόχου Πηγής Γαβαλού Αιτωλίας
- 17.45 Ξανθή Σαββοπούλου-Κατσίκη:** Η εκκλησία του Αγίου Αχιλλείου στο Πεντάλοφο Κοζάνης
- 18.00 Συζήτηση**
- 18.15 Διάλειμμα**

β. ΖΩΓΡΑΦΙΚΗ ΚΑΙ ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΙΑ

Προεδρεύουν:

Νικόλαος Γκιολές

Μαίρη Κωνσταντουδάκη-Κιτρομηλίδου

- 18.30 Ιωάννης Χουλιάρης:** Τοιχογραφημένα μνημεία και ζωγράφοι του 15ου και 16ου αιώνα στην Ήπειρο και τη νότια Αλβανία
- 18.45 Σταυρούλα Σδρόλια:** Εικονογραφικός κύκλος της Πεντηκοστής από τη μονή Συκιάς Ελασσόνας
- 19.00 Αγγελική Στρατή, Βαγγέλης Μαλαδάκης:** Το επεισόδιο της θανάτωσης του αυτοκράτορα Ιουλιανού από τον άγιο Μερκούριο. Θρύλοι και εικονογραφία
- 19.15 Αργυρώ Καραμπερίδη:** Εικόνα Κοίμησης της Θεοτόκου από τη μονή Βελλάς Ιωαννίνων
- 19.30 Τριανταφυλλιά Κανάρη:** Παρατηρήσεις στο νεώτερο στρώμα τοιχογραφιών του ναού του Αγίου Αθανασίου στο Κόκκινο Βοιωτίας
- 19.45 Αγαθονίκη Τσιλιπάκου:** Πρώτη προσέγγιση στο έργο του λινοτοπίτη ζωγράφου Νικολάου στο καθολικό της ιεράς μονής Κοίμησης Σπηλαίου Γρεβενών
- 20.00 Κωνσταντίνος Κατσίκης:** Χιοναδίτες ζωγράφοι στην περιοχή του Βοΐου νομού Κοζάνης (β΄ μισό 18ου - αρχές 19ου αι.)
- 20.15 Νικόλαος Γραίκος:** Προσπάθεια οριοθέτησης των κυρίων ζωγραφικών τάσεων στην εκκλησιαστική ζωγραφική του 19ου αιώνα
- 20.30 Συζήτηση**
- 21.00 Λήξη της απογευματινής συνεδρίασης και του 28^{ου} Συμποσίου Βυζαντινής και Μεταβυζαντινής Αρχαιολογίας και Τέχνης**